

Natur i byen – når byen udvikles

Naturen i byen er vigtig både for mennesker og biodiversiteten. Mange byer udbygges i dag på en måde, der kan ødelægge kommende generationers adgang til natur i byen og gøre byerne til 'stenørkener', hvor natur ikke kan trives.

Vi skal passe på både den almindelige natur - den vi har meget af - og på den sjældne og sårbare. I byen møder vi i høj grad den almindelige natur, men der er også sjælden og sårbar natur. Både små og store områder har værdi. Store områder og forbindelser mellem dem er ekstra vigtige for at fremme biodiversiteten, ikke mindst i de meget intensivt udnyttede og urbaniserede dele af landet.

Der kan gøres meget på de eksisterende arealer i byerne og de eksisterende grønne områder kan drives, så de mere fremmer biodiversiteten. Det får heldigvis en voksende opmærksomhed.

Den store udfordring ligger i at sikre, at der bliver natur, når der byudvikles og nye områder inddrages eller omdannes. Megen byudvikling er præget af investorernes interesser i indtjening. Da etagemeter giver større indtjening end naturområder, er det oftest ikke natur og slet ikke naturområder, der bliver prioriteret.

Byudvikling har en særlig karakter i forhold til natur: Når der først er bygget, så er området bebygget for de næste mange generationer. Det er derfor nu der skal handles, hvis vi vil sikre byer med megen natur – og biodiversitet.

DN København vil i det følgende koncentrere os om natur og byudvikling, idet DN i andet var har dækket biodiversitet bredt. Vi vil tage udgangspunkt i forholdene i København, men det er vores erfaring, at byudviklingen i andre byer præges af tilsvarende udvikling, selvom skalaen er forskellig.

København

København har de sidste 2-3 årtier gennemgået en massiv byudvikling. Store arealer, der tidligere har været industri – og havneområder, har de sidste årtier mistet deres tidligere funktion og har siden 90'erne været under omdannelse. De enkelte områder er ofte så store, at det er nye bydele, der skabes. Byudviklingen er så omfattende, at der reelt er sket en omdannelse af København. Byudviklingen i København har et omfang, der overgår alle tidligere udviklingsperioder i København.

De nye bydele har et fælles træk: De mangler stort set alle nye grønne områder, og der har i byudviklingen ikke været udlagt arealer til større naturområder, selvom der var steder, hvor det var oplagt at gøre det. Hertil kommer, at naturområder inddrages til byggeri, og senest med planerne om at bygge på Lærkesletten på Amager Fælled og Stejlepladsen i Fiskerhavnen.

Selvom mange muligheder er forspildte de sidste 2-3 årtier, så er der stadig muligheder for at sikre mere natur i København – og her skal blot nævnes nogle: Ydre Nordhavn, Kløverparken, Refshaleøen, Sydhavnstippen (nord for det fredede område), DSB's værkstedsareal (ved Otto Buses Vej). Kan planerne om byggeri på Lærkesletten på Amager Fælled og Stejlepladsen i Fiskerhavnen aflyse, vil det have stor værdi for naturen i København.

Og hvad så

Kommunen har et stort ansvar for at sikre natur i byudviklingen, men staten har også et ansvar og bidrager med rammer, der fremmer natur i byudviklingen.

I København er staten dybt involveret i By & Havn og også selvom staten nu kun har en ejerandel på 5 pct. By & Havns gæld er så stor, at den er alvorlig hindring for mere natur på By & Havns arealer, selvom loven giver By & Havn mulighed for vederlagsfrit, at stille områder til rådighed til rekreative formål. Gælden driver By & Havn til at bebygge på Amager Fælled og i Fiskerhavnen. Den gør det vanskeligt at få en stor naturpark på Ydre Nordhavn, som 10 grønne/lokale organisationer har foreslået.

Der er brug for, at både stat og kommune gør noget ved By & Havns økonomi, så By & Havns arealer også kan udvikles til natur. Uden det vil en stor del af byudviklingen København reelt være pantsat til massiv byudvikling uden nye større grønne områder.

Staten har også et ansvar i regionplanlægningen (Fingerplanen). I den kan der udlægges bindende retningslinjer, som sikrer mere grønt i byudviklingen. Desværre blev beskyttelsen af de grønne kiler svækket betydeligt ved den seneste revision af Fingerplanen i 2019. Vi håber, at regeringen vil rette op på dette ved først givne lejlighed.

Naturbeskyttelsesloven kan bruges mere aktivt i København, som det tidligere er sket med de københavnske parker. Nye større og mindre områder kunne fredes, som f.eks. store dele af det nordøstlige Amager fra Kløvermarken til Refshaleøen. Sydhavnstippen kunne også sikres gennem en fredning. Her kan staten bidrage aktivt, ikke bare med midler til erstatninger, men ved at formulere en national politik for fremme af bynatur.

Staten kunne også bidrage til at styrke beboerne i den demokratiske proces om byudviklingen, f.eks. gennem mulighed for at få støtte til udarbejde og visualisere alternative planer.

Vi finder det derfor vigtigt, at bynatur indgår i biodiversitetspakken. Vi er klar over, at det kan kræve virkemidler, der er anderledes end det åbne land, men mener der er brug for en aktiv indsats for, at byerne fremover kan bidrage til biodiversiteten og give rammer om et godt liv i byerne.